No. 954.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

1850

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5,00; voor de buitensteden *f* 6,00; franco door het geheele Rijk.
Brieven, Gelden, enz. FRANCO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

ZATURDAG, 8 JUNIJ.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden voor *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels, tegen 15 cents per regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 7 Junij.

Gisteren is de openbare beraadslaging over de kieswet hervat. Onder 't voorwendsel van een persoonlijk feit heeft de Kamer tusschen de heeren Zijlker en Groen van Prinsterer, omtrent de kwestie van volkssouvereiniteit, een spiegelgevecht toegelaten. De heer Groen had namelijk in de zitting van ll. Dingsdag den census der kieswet besprekende, goed gevonden van de gelegenheid gebruik te maken, om een uitstap buiten de kieswet te doen, en eene brochure van den heer Zijlker te bestrijden, die de regten van de volkssouvereiniteit wat al te revolutionnair had omschreven. Daarover vroeg gisteren de heer Zijlker het woord, en hield eene lange redevoering, niet alleen om zich te beklagen over hetgeen hij de bitterheden en spotternijen van den heer Groen noemt, maar zelfs ook om zijne brochure te verdedigen De Kamer had het geduld van zulks ten einde toe aan te hooren; en wat meer is, zij besliste met groote meerderheid, dat de heer Groen regt had om te antwoorden, en verschafte zich alzoo het voorregt van eene tweede redevoering van den heer Groen te bekomen, die niet heeft nagelaten ruimschoots gebruik te maken van het verleende verlof. Wij hebben met genoegen het protest van den heer Groen tegen de al te demokratische, dat is, revolutionnaire beginselen van den heer Zijlker vernomen; maar betreuren het desniettemin, dat de begaafde spreker daardoor eene discussie heeft gestoord en een kostbaren tijd geroofd, die hij, dunkt ons, had moeten eerbiedigen. De heer Groen schrijft veel. Waarom niet eene brochure gerigt tegen de brochure van den heer Zijlker, en de discussie haren loop gelaten? Als ieder lid der Kamer de gelegenheid der kieswet wilde aangrijpen, om de beginselen van den heer Groen, in veelvuldige vlugschriften bloot gelegd, te bestrijden; waar zou dan de discussie een einde nemen?

Na dit incident is de beraadslaging over de kieswet hervat. Wij hebben vooral vier sprekers opgemerkt: de heeren Duymaer van Twist, Dommer van Poldersveldt, van Dam van Isselt en Mutsaers. Allen bragten ten naasten bij dezelfde bezwaren tegen de kieswet in, en desniettemin kwamen niet allen tot een zelfde resultaat. De bezwaren ontsproten vooral uit den census en de indeeling der kiesdistrikten. De census scheen hun niet te laag, maar ongelijkmatig toegepast, en de indeeling der kiesdistrikten werd door allen afgekeurd, omdat men haar had ingerigt zonder eerbiediging van provinciale grenzen, en met zamenvoeging van heterogene bestanddeelen. De twee eersten hoopten deze gebreken door amendementen te verbeteren, en waren in alle geval bereid, de wet ook zonder die verbeteringen aan te nemen, omdat zij vreesden voor de gevolgen van de verwerping der wet, welke gevolgen hun gevaarlijk voorkomen. De twee laatsten zouden insgelijks medewerken, om door amendementen de bezwaren op te heffen, maar achtteden zich onbevoegd, om, als die amendementen mogten worden verworpen, eene wet goed te stemmen, die voor hen niet aannemelijk was. De heeren Duymaer van Twist en van Dam van Isselt hebben er zich daarenboven op toegelegd, om den heer Groen van Prinsterer in zijnen onpraktischen kamp tegen de regtstreeksche verkiezingen de les op te zeggen, de eerste met zeer veel gezond verstand, de tweede met eene vrij scherpe persifflage, die verre is van aan te toonen dat hij de kwestie begrijpt. Wij vreesden dat zulks aanleiding zou geven tot eene derde en vierde redevoering van den heer Groen, vermeerderd en gecompliceerd met allerlei soort van persoonlijke incidenten, zoo als het lid uit Harderwijk die bij menigte weet te doen ontstaan. Intusschen wij moeten bekennen, dat hij staande de zitting het woord niet heeft gevraagd, en alzoo de kracht heeft bezeten van te zwijgen.

Verder voerden nog het woord de heer van Naamen, die de wet om den naar zijn inzien te hoogen census zal afstemmen; de heeren Schooneveld en Boxman, die niets meer of minder dan de meening van de heer Duymaer van Twist uitteden, en dus zeer gevoegelijk hadden kunnen zwijgen, en eindelijk de heer van Voorst, die zich geroepen achtte wijd en breed de regtstreeksche verkiezingen te komen verdedigen, ofschoon zij niet het minste gevaar loopen, dewijl zij grondwettig zijn vastgesteld, en de aanmerkingen van den heer Groen reeds meer dan voldingend wederlegd waren.

De beraadslaging wordt heden voortgezet.

Het blijkt ons hoe langer zoo meer, dat al de bezwaren, die wij tegen de wet hebben ingebragt, in de Kamer door zeer vele leden worden gedeeld. De sprekers, die tot dusverre het woord hebben gevoerd, hebben bijna allen, geheel of gedeeltelijk dezelfde gebreken aangewezen, die wij hebben betreurd. Wij hopen alzoo, dat de regering van haar stelsel zoo veel mogelijk zal terug komen, en zich vereenigen zal met de amendementen, die zullen worden voorgedragen, om de wet te verbeteren.

Het *Handelsblad* van heden verbaast ons door zijne meer dan zonderlinge logica. In een vorig nummer reeds hebben wij ons moeten verdedigen tegen deszelfs insinuatiën, die ons beschuldigden van partijzucht juist daar, waar wij ons over partijzuchtige behandeling te beklagen hadden. Van daag komt het *Handelsblad* daarop terug en gaat zijn gang met ons bij insinuatiën te bestrijden. Het begint met ons te laten zeggen, dat de verbeteringen in de kiesdistrikten gebragt aan de Katholijken onverschillig zijn. Dat hebben wij nergens geschreven, nergens te kennen gegeven. Wij hebben beweerd en beweren nog: dat de regering onbehoorlijk zamengeworpen kiesdistrikten dáár alleen heeft verbeterd, waar zij de Katholijken noch konden schaden, noch bevoordeelen; maar dat zij de wanstaltige kiesdistrikten onveranderd heeft gelaten, waar die wanstaltige inrigting den invloed der Katholijken schadelijk was. En nu vragen wij aan een ieder, of daaruit blijkt, dat de minister niet het godsdienstig oogpunt, maar het staatkundig heeft voor oogen gehad? Ons blijkt daaruit juist het tegendeel. Ons blijkt daaruit dat de regering, hadde zij alleen het staatkundig gezigtspunt geraadpleegd, alle wanstaltigheden uit de kiesdistrikten zoude hebben weggenomen, al ware het ook, dat toevallig de invloed der Katholijken daardoor niet zoude zijn verminderd. Maar nu de regering slechts eenige monstrueuse zamenkoppelingen heeft verbeterd, en juist daar, waar zij den Katholijken niet schaden of bevoordeelen, en tevens de overige monstrueuse zamenvoegingen heeft laten bestaan, juist daar, waar zij den Katholijken schadelijk zijn; nu heeft niemand het regt daaruit te beweeren, dat de regering alleen het staatkundig gezigtspunt heeft voor oogen gehad Dat de publieke opinie beslisse.

STATEN-GENERAAL.

TWEEDE KAMER.

Zitting van Donderdag 6 Junij.

Na aanneming van het adres van rouwbeklag aan Z. M., en nadat de heer *van Eck* verslag had uitgebragt op eenige adressen betrekkelijk de kieswet, wordt de voortzetting der beraadslagingen aan de orde gesteld. Vooraf echter bekomt de heer *Zijlker* het woord voor een personeel feit, namelijk de beantwoording van hetgeen de heer Groen van Prinsterer in de vorige zitting had aangevoerd omtrent sprekers brochure: *Volkssouvereiniteit en census.* Hij beklaagt zich in eene lange rede over verschillende toespelingen, spotternijen, bitterheden, uit hun verband gerukte stellingen uit zijn geschrift en ook over persoonlijke aanvallen, waarvan de rede des heeren Groen, naar spr. meening, overvloeide, en hij maakt van deze gelegenheid gebruik om de stellingen in zijne bovengedachte brochure ontwikkeld, nader toe te lichten. De heer Groen heeft daarop na bij stemming met 48 tegen 15 st. verlof bekomen te hebben om, ook bij wege van personeel feit, op het personeel feit van den heer Zijlker te mogen antwoorden, — gezegd dat hij volstrekt niet den persoon van het geachte medelid, maar diens theorie in gemelde brochure ontwikkeld, heeft op het oog gehad, en dat hij zóó zeer tegen die theorie der volkssouvereiniteit en demokratische leerstelsels ingenomen is, dat hij waarlijk geen woorden te scherp of te bitter acht, die hij zou wenschen te gebruiken om er tegen te velde te trekken. Hij doet dit dan ook nogmaals; verdedigt zich op het verwijt alsof hij spr stellingen uit derzelver verband had gerukt; verwijst naar pag. 27 der brochure waar met zoo vele woorden te lezen staat: *dat de magt der koningen en hooggeplaatste personen, toch maar alleen berust op de gehoorzaamheid en onderwerping van het volk en die dus ophoudt, zoodra het volk zulks niet langer wil.* Die theorie, op elke bladzijde der brochure ontwikkeld, is het waartegen spr. met alle kracht in zijne vorige rede, opkwam, en hij aarzelt niet de meening te uiten dat die theorie niet is overeenkomstig den op de Grondwet afgelegden eed. Die leer is gerigt tegen alle bestaande gouvernementen en spr. houdt zich overtuigd dat het grootste deel der natie haar met verontwaardiging bejegent.

De discussien over de *Kieswet* worden hervat.

De heer *Duijmaer van Twist* formuleert zijne bedenkingen over de hoofdbeginselen der wet. Hij kan zich vereenigen met de meeste, op ééne uitzondering na; namelijk dat der indeeling, waarbij de provincien en de provinciale grenzen, als 't ware met studie, zijn uit het oog verloren, maar voegt er bij dat hij uit hoofde van dat bezwaar, de wet niet zal afstemmen.

Het schijnt tegenwoordig tot da hooge politieke wijsheid te behooren om alles te amalgameren en te nivelleren. Hij is van een tegenovergesteld gevoelen. Hij is voorstander van een provincialismus in den goeden zin; het is eene kracht, kostbare kracht, die men in sommige landen *wel*, in andere niet vindt; maar hier te lande wel; het is eene kracht die oorzaak is van beweging, en, beweging moet er zijn, want stilstand is doodelijk Provincialismus kan ja ten kwade gebruikt, maar ook ten goede geleid worden. Dat laatste moet men doen, maar daartoe geraakt men niet door het te vernietigen.

De bezwaren welke men aanvoert tegen de inachtneming der provinciale grenzen, zijn erger voorgesteld dan ze zijn; en Spr. wil nu het betoog leveren dat de Grondwet zeer zeker volle *vrijheid* laat. Verkiezing in distrikten waarin het *Rijk* verdeeld wordt; daarin verschilt hij alleen met den Minister omtrent het punt van uitgang. Spr. gaat uit van *Provincien*; de minister niet. Spr. beroept zich op de geschiedenis der bewoordingen van art. 76., 77 en 78 ten betooge dat de Gwt. niet verbiedt op de provinciale grenzen te letten en, versterkt die bewering door er op te wijzen dat zoowel de Staats-Commissie als de voorstellen der Regering die de Gwt.-herziening tot stand bragt, uitging van het beginsel dat elke *provincie* zou verdeeld worden in kiesdistrikten. De minister van Binnenl. Zaken lid der Staats-Commissie, was dus toen van gevoelen dat eene provinciale indeeling *niet* in strijd was met de Gwt.

Hij meent dus dat de Gwt volle vrijheid laat; toch zal de wet niet afstemmen, omdat hij het gevaar eener afstemming grooter acht dan dat van eene minder juiste indeeling.

De heer *Dommer van Poldersveldt* zegt, dat hij aanvankelijk geaarzeld heeft, of hij nu reeds bij de algemeene beraadslagingen het woord zou voeren, dan of hij wachten zou, tot dat de discussie over de onderdeelen der wet was aangevangen; doch aangezien hetgeen hij wenscht in 't midden te brengen in verband staat met de hoofdbeginselen der voordragt, zoo heeft hij besloten, reeds nu voor eenige oogenblikken te spreken. Alvorens tot de ontwikkeling van hetgeen hij meent te moeten aanvoeren over te gaan, moet hij de verklaring afleggen, dat hij behoort tot die leden, die vermeenen, dat de *urgentie* bestaat om eene kieswet tot stand te brengen, ten einde zoo spoedig mogelijk te geraken uit den provisionnelen toestand, waarin wij verkeeren, daar toch in alles, en vooral in zake van wetgeving, een provisionnele toestand nadeelig is voor het algemeen belang.

De redenen, waarom Spr. het woord opvat, zijn gelegen in de woorden, op bladz. 17 der memorie van beantwoording voorkomende, omtrent de nota, ingediend door het geacht medelid *van Nispen van Sevenaer!* De Regering zegt, dat de scheiding van Zutphen en Deventer zou zijn tegen het gekozen stelsel en het vermoeden, dat namelijk de bewoners dier streken elkander moeijelijk zullen kunnen verstaan voor het streven naar hetzelfde staatkundige doel; doch dat, behalve dat het in de uitvoering ondoenlijk is op eene zoo veranderlijke omstandigheid eene indeeling te bouwen, de Regering ook zeer betwijfelen zou, of dat wel het oogpunt zou zijn, waaruit in den geest onzer grondwettige instellingen moest worden gehandeld.

Naar aanleiding daarvan vraagt Spreker: 1°. wat wil de Grondwet; 2°. wat wil de Regering; en 3°. is het voorstel der Regering geschikt om tot bevredigende uitkomsten te geraken?

De Grondwet en de Regering willen *nationale keuzen*; door nationale keuzen verstaat Spr., minst genomen, dat het grootst mogelijke aantal kiezers uit het distrikt, waaruit gekozen wordt, aan de verkiezing deel neemt Zal nu het ontwerp, zoo het daar ligt, daartoe leiden? Spr. meent dit, voor vele gedeelten van het Rijk, te moeten ontkennen. Men moet de menschen en zaken nemen, niet zoo als men die wenscht, maar zoo als zij zijn; en waar verbetering aan te brengen is, met behoedzaamheid te werk gaan. De wijze waarop de Regering thans de verkiezingen wil regelen, namelijk de bijeenvoeging en vermenging van de minst zamenwerkende bestanddeelen, zal niet leiden tot nationale keuzen, maar tot keuzen van het *toeval*.

Spr. heeft met genoegen vernomen, dat zijne medeleden uit Noord Brabant en Zeeland ook wijzigingen zullen voordragen, om dergelijke uitkomsten te verhoeden. Hij hoopt dat de Regering er zich mede zal kunnen vereenigen en dat de Kamer ze zal aannemen. Hij voor zich verklaart nu reeds gaarne elk amendement te zullen aannemen, dat in den door hem aangeduiden geest, tot verbetering der wet zal kunnen strekken.

Wat Spr. te dien opzigte voorstaat, is geen individueel gevoelen; maar hij gelooft, dat de voor te stellen amendementen overeenkomen met de zienswijze van onderscheidene le-

den der Kamer, maar ook ingang vinden zullen bij een aanzienlijk deel der bevolking buiten de Kamer.

En daar men bij ons nog niet genoegzaam met het werk der regtstreeksche verkiezingen bekend schijnt, zoo heeft hij zich genoopt gevoelt na te gaan, wat elders over dat onderwerp verhandeld is, en hij vindt eene zeer toepasselijke zinsnede bij BIVORT, *Code Constitutionnel de la Belgique*, waar hij leest:

„*Il ne faut ni réunir les électeurs qui n'ont pas d'idées communes sur les choix d'un deputé, ni séparer ceux qui en ont; il y a un égal inconvenient à trop étendre et à trop restreindre les circonscriptions électorales.*

„*Le problème consiste à trouver la division qui correspond le mieux à la manière dont les intérêts se repartissent dans le pays. Les intérêts se mesurent généralement sur les principales circonscriptions du territoire; dans chaque circonscription principale il se forme à la longue un centre d'affaires, des habitudes de fréquentation, des relations de commerce, un esprit de communauté.*"

Die woorden zijn ook op dit oogenblik de zuivere uitdrukking van zijn gevoelen. Spr. zou de stelling der Regering kunnen toegeven, als hij zag, dat de verdeeling, die hij voorstaat, het systema der Regering uit zijn verband rukte; maar aangezien de Regering bij haar antwoord zelve erkent, dat het voorstel van den heer van Nispen zich door eene meerdere ronding der distrikten aanbeveelt, zoo gelooft spr. even daarom, dat niet alleen de Grondwet toelaat eene zoodanige verdeeling als bij dat amendement is voorgedragen, maar ook dat het met het oog op den eisch om nationale verkiezingen te erlangen, gebiedend wordt gevorderd

De heer *van Dam van Isselt* keurt het insgelijks af dat in de vorming der kiesdistrikten de grenzen der provincien niet zijn in acht genomen. In eene schitterende improvisatie bewijst hij de noodzakelijkheid om eene goede rigting te geven aan den geest van het provincialismus, en hij toont de gevaren aan die ontwijfelbaar uit zoovele onderscheidene fractien der bevolking moeten voortspruiten. Een deel van zijne rede is ook gerigt tegen de onophoudelijke zinspelingen en aanvallen van den heer *Groen v Prinsterer* bij elke gelegenheid, en over allerlei punten.

De heer *van Nazmen* moet in waarheid zeggen, dat hij gaarne uit den onzekeren toestand wenschte te geraken, waarin wij ons sedert twee jaren bevinden. Het doet hem dan ook leed, dat hij zich verpligt ziet, deze voordragt te bestrijden Hij ontkent het niet, dat het voorstel der regering, in de raming van den census, hem te liberaal voorkomt. Hij kan het niet goedkeuren, dat het minimum van den census, bij de Grondwet vastgesteld, over het algemeen als grondslag wordt aangenomen.

De heer *Mutsaers* vangt aan met te kennen te geven, dat hij het er voor houdt, dat de overtuiging van de leden der Kamer gevestigd, en dat het lot der wet reeds beslist is. Dit neemt niet weg, dat hij zich verpligt acht, zijn gevoelen te openbaren, daar de vaststelling der kieswet voorzeker de gewigtigste zaak is, waartoe eene vertegenwoordiging kan worden geroepen. Die wet zal in de uitkomst en toepassing beslissen, of de regtstreeksche verkiezingen ter goeder ure in de Grondwet geschreven zijn. Faalt deze wet, dan zal dat stelsel gewis worden verzwakt. Is de vast te stellen wet goed, dan zal men moeten erkennen, dat men in 1848 den eenig mogelijken, den besten vorm van verkiezingen heeft aangenomen. Het is juist, om de gevolgen, die deze wet kan te weeg brengen, dat hij de overhaasting betreurt, waarmede het onderzoek en de behandeling van dit ontwerp hebben plaats gehad. Hij had van het gemeen overleg vele verbeteringen verwacht, die nu achterwege zijn gebleven.

In het eerste verslag der Kamer werd verspreiding van licht, het leveren van bouwstoffen verlangd. Noch het een, noch het ander, werd op eene voldoende wijze van Regeringswege verschaft. De commissie van rapporteurs vond echter goed, geene nadere overweging deswege in de afdeelingen te doen plaats hebben. Daardoor werd de weg, om wezenlijke verbeteringen in het ontwerp te brengen, gesloten. Hij beschouwt dit als eene afwijking van de parlementaire gewoonten. Hij beseft volkomen het wenschelijke, dat de kieswet eindelijk tot stand kome, doch hij meent, dat bij dit verlangen de deugdelijkheid der wet niet mag lijden. Het is waar, dat het naderende tijdstip van de vergadering der Provinciale Staten tot spoed dringt. Maar dat is de geschiedenis van de begrootingen, die in de laatste dagen der maand December worden behandeld. Dat is eene gevaarlijke deur, waar men de wet wil laten doorgaan.

Hij betreurt het ten minste, dat men verpligt zal wezen de deur te sluiten, uit hoofde van den drang der omstandigheden en den spoed, dien men nu wenscht te betoonen. Hij betreurt dit vooral, omdat hij daardoor in de noodzakelijkheid gebragt wordt zijne goedkeurende stem aan deze wet te ontzeggen. Hij mag dit te minder doen, omdat hij, wat de indeeling der kiesdistrikten en de bepaling van den census aangaat, in de voordragt slechts willekeur en beginselloosheid heeft gevonden. Waar het innige overtuiging, waar het beginselen betreft, die mag hij niet ten offer brengen; hij mag niet de *guerre lasse*, aannemen wat hem onaannemelijk voorkomt. Hij zal ook hier den weg bewandelen, dien hij meent steeds gevolgd te hebben, dat is noch ter linker- noch ter regterzijde af te wijken van de baan, die eed en pligt hem voorschrijven; noch zich te laten leiden door parlementaire afgematheid, noch door eenig persoonlijk of bijzonder inzigt. Zijne overtuiging, zijn politiek geloof, de belangen des vaderlands, trouw aan de Grondwet, dat zijn de gidsen, die hem, naar hij hoopt, steeds zullen leiden. Wat nu het ontwerp zelf betreft, behandelt hij, in de *eerste* plaats, de indeeling des Rijks in kiesdistrikten. Bij hem is de overtuiging levendig, dat de aanhangige wet in dit opzigt verkeerd zou werken. De Grondwet laat in dit opzigt naar zijne meening, de handen vrij. Door een ander gevoelen vol te houden, zou men de Grondwet miskennen. Zijne eigene herinnering van den tijd en den loop der Grondwets-herziening versterken hem in dat begrip. Het is hijv opmerkelijk, dat noch in de voordragt der Staats-Commissie van 17 Maart 1848, noch in de oorspronkelijke voordragt der toenmalige Regering, een enkel woord wordt aangetroffen, waardoor het denkbeeld zou worden versterkt, dat bij het doen van de volkskeuzen, de provinciale belangen en de provinciale grenzen ter zijde moeten worden gesteld De toenmalige Regering heeft zich in 1848 niet op dat groote verhevene terrein geplaatst; zij heeft de geschiedenis niet weggeredeneerd. De grondwetgever stelde zich niet op een hooger standpunt; hij beschouwde dit niet van een hooger spheer. Maar integendeel heeft de grondwetgever aan de Provinciale Staten bepaaldelijk en opzettelijk de keuze van een deel der nationale vertegenwoordiging opgedragen. Zou dan dezelfde hand op hetzelfde oogenblik de geschiedenis hebben gehuldigd en haar hebben uitgewrocht; zou men te gelijk een reus en een dwerg, een engel en een satan geweest zijn? Ja, de Grondwet nam tot beginsel aan, dat het Rijk tot benoeming van afgevaardigden ter Tweede Kamer zou worden verdeeld in kiesdistrikten en de grondwetgever is, bij zijne eerste eigene toepassing van dat beginsel, in het voorloopig kiesreglement tot de provincien afgedaald. Er kan dan ook nopens den geest der Grondwet geen twijfel bestaan.

Trouwens in art. 1 der Grondwet wordt al dadelijk vastgesteld, dat het rijk bestaat uit provincien, die bij name worden opgenoemd. Verlangt men alzoo eene uitlegging van het grondwettig woord *Rijk*, men vindt die in de Grondwet zelve. Tusschen *Rijk* en *provincien* bestaat geen ander verschil dan tusschen een geheel en al zijne deelen. Wanneer hij er nu op lette, wat hier te lande, wat daar buiten, over dit onderwerp is voorgevallen; wanneer hij de overtuiging heeft, dat de Grondwetgever de handen van den gewonen wetgever geheel vrij heeft gelaten, dan vraagt hij, wat als raadzaam is te beschouwen? Een abstract denkbeeld najagen, of de geschiedenis raadplegen? En dan schijnt het hem toe, dat men, door de zoogenaamde nationale kiesdistrikten, den geest der Natie miskent, alsmede hare geschiedenis, haar aard, haar streven, en dat men daardoor poogt van de Nederlandsche natie iets anders te maken dan zij is of dan zij wezen kan. Van die verzwelging van sommige deelen der provincien, ziet hij geene harmonie tusschen de deelen der verschillende provincien die tot één kiesdistrict zijn zamengesteld, te gemoet. Integendeel vreest hij, dat daaruit verdeeldheid, oneenigheid, tweedragt tusschen die onderscheidene deelen zullen ontstaan. Men verlieze niet uit het oog, dat er een goede en een kwade geest van provincialismus kan bestaan. De eerste kan goed zijn, doch door dien te willen tegengaan, voedt men den tweeden. Het zal een voortdurende strijd zijn en blijven, zoo wel bij eene overwinning, als bij eene nederlaag. De geschiedenis leert, welke kracht de provinciale geest kan uitoefenen. Men moge vrij zeggen, dat de verkiezingen zonder dergelijke vermenging en zamensmelting, niet nationaal zijn Maar moeten die verkiezingen dan hier meer zoogenaamd nationaal zijn dan in Engeland, Frankrijk of Belgie? Moesten zij het zijn, terwijl in 1848 niemand er hier te lande aan gedacht heeft? Het is zoo, de verkiezingen zijn eene nationale zaak. Maar ook in haren vorm moeten zij passen. Het geheel der verkiezingen moet in harmonie komen met den geest der natie. Miskent men dien, men verliest de lessen der ondervinding uit het oog.

Ten *tweede* doet Spreker opmerken dat de stellers van dit ontwerp niet getrouw gebleven zijn aan de beginselen die zij voorop gesteld hebben. Hier en daar heeft men het provinciaal belang voorbij gezien, maar heeft men het plaatselijk belang op den voorgrond geplaatst. Daardoor brengt men inkrimping van vrije en onafhankelijke keuze te weeg. Geen behoorlijk overleg zal er tusschen de kiezers plaats hebben. Het toeval zal de keuze beslissen. Het veld der grieven zal daardoor worden opengezet. De nationale belangstelling zal op die wijze geheel verloren gaan. Het zal ook hoogst gevaarlijk zijn, want ook belangrijke minderheden moeten zich doen gelden. Hij waarschuwt er voor dat men geene minderheid van de vertegenwoordiging behoort uit te sluiten. Er bestaat schier geene meerderheid, die niet vroeger, ja zelfs nog kort te voren, eene minderheid was. Men drage zorg, dat ook bij ons niet het denkbeeld veld winne, dat de minderheid synoniem geacht wordt met verdrukten. Door de te groote kiesdistrikten ontneemt ge die minderheden de mogelijkheid zich te doen vertegenwoordigen. Dat is onregtvaardig en onstaatkundig. Hoe grooter het getal kiezers is, hoe verder zij van elkander verwijderd zijn, des te meer wint het denkbeeld veld, dat die minderheden, opregt of niet opregt, ter kwader trouw of niet ter kwader trouw, vereenigd, versmolten, opgelost worden en dat de heterogene deelen, die zamengevoegd zijn, zich weldra als verdrukten en verslagenen zullen beschouwen. Dit is eene grief, die zwaar bij hem weegt. Met genoegen heeft hij den minister van Binnenlandsche Zaken hooren zeggen, dat alle nationale krachten zich moeten vereenigen tot één doel. Maar verbreekt dan die nationale krachten niet waar zij bestaan Verspilt ze niet, maakt ze niet krachteloos, brengt ze niet tot een eng terrein terug; er zou niets anders overblijven dan dwingelandij

Ten *derde* beweert Spreker, dat de census niet te laag is, maar ongelijk in zijne toepassing Nu geeft hij gaarne toe, dat de regeling uiterst moeijelijk is, en dat eenige en zelfs eene groote afwisseling ten dezen onvermijdelijk is, doch hij heeft nergens kunnen vinden een vasten en juisten maatstaf, dien men in acht genomen heeft. Als een bewijs van de ongelijkheid, die daarbij bestaat, brengt hij bij de hoofdplaats des Rijks, Amsterdam Het getal kiezers zal aldaar beloopen, op de 1000 ingezetenen, 19; terwijl er in sommige streken 50 a 60 kiezers op de 1000 zielen zullen zijn. Maar terwijl er 19 kiezers op de 1000 ingezetenen in de eerste en grootste koopstad van ons land, Amsterdam zullen zijn, zal het daaronder gebragte Diemen 83 en Sloten 90 kiezers tellen. In hetzelfde kiesdistrict van Amsterdam zal men op de 226,000 zielen tellen 4418 kiezers, een getal dat nagenoeg gelijk zal staan met dat, hetwelk elders op de 70000 ingezetenen wordt aangetroffen. Staat dan Amsterdam op zoo een lagen trap van beschaving? Het is hem niet mogelijk geweest, dergelijke onevenredigheid te begrijpen. Uit dien hoofde zal hij stemmen tegen de voordragt, omdat hij de overtuiging heeft, dat het eene onmogelijkheid is, alle die bezwaren bij amendement uit den weg te ruimen. Indien er een nader onderzoek was gehouden, had die onevenredigheid, die ongelijkheid kunnen ophouden. Na dit een en ander in het breede te hebben ontwikkeld, vraagt Spreker zich af, of het noodzakelijk was, zijne gevoelens, zijne overtuiging ten offer te brengen op het altaar des vaderlands. Maar hij beantwoordt die vraag ontkennend. Hij wenscht levendig, dat bijaldien dit wets-ontwerp, gelijk hij verwacht, mogt worden aangenomen, het verkeerde en verderfelijke, dat hij daarvan verwacht, zich niet mogen verwezenlijken. Doch naar zijne overtuiging kan hij het ontwerp niet aannemen, omdat hij dit niet mag.

De heer *Schooneveld* deelt het gevoelen, dat al te groote kiesdistrikten onraadzaam zijn; dat deelen van verschillende provincien niet moesten worden geamalgameerd, en dat daaruit slechts verdooving van den publieken geest is te verwachten. Doch hij ziet er tegen op de vaststelling der Kieswet en alzoo der organieke wetten, langer te verdagen. Hij wil zich niet bepaald voor of tegen de voordragt uitlaten, doch hij ontveinst het niet, dat hij op dit oogenblik meer neiging gevoelt voor hare goedkeuring.

De heer *Boxman* (voor zoo ver verstaanbaar) deelt het gevoelen, dat vele der hoofdbeginselen, waarop de voordragt steunt, aan gegronde bezwaren onderhevig te achten zijn; doch ook hij acht zich verpligt, met het oog op den drang der omstandigheden, het ontwerp aan te nemen. Hij verklaart zich echter bereid, om die amendementen goed te keuren, welke nog konden strekken, om de voordragt te verbeteren.

De heer *van Voorst* heeft zich in het breede voor het ontwerp verklaard.

Wordt besloten deze beraadslagingen op morgen Vrijdag ochtend ten 11 uur voort te zetten.

In de Regeling van het Kiesregt en de benoeming van Afgevaardigden ter Eerste en Tweede Kamer stelt de heer van Hall de volgende wijzigingen voor:

1°. om de 7de alinea van Art. 2 te vervangen door de volgende:

„voor betalende, hem, die de op het oogenblik van het „sluiten der kiezerslijsten verschenen termijnen der bedoelde „belastingen tot de loopende dienst behoorende heeft betaald."

2°. om de 2de en 3de alinea van Art. 4 te vervangen door de volgende:

„het aanslagbiljet van de loopende dienst;
„een uittreksel uit de kohieren der directe belastingen;
„de quitantie van den ontvanger."

De heer van Hoëvell deze:

Art. 2, 3de alinea, te voegen achter de woorden: *binnen het Rijk*, „of zijne overzeesche bezittingen."

Z. M. heeft aan H. Königswarter, consul van Saksen-Coburg-Gotha alhier, vergund aan te nemen en te dragen het Kruis van Verdiensten van Saksen-Coburg-Gotha.

Wij zijn verzocht te melden dat het berigt, 't geen in sommige dagbladen van heden werd medegedeeld, alsof er op eene Vergadering besloten ware, de Feesten tot September uit te stellen, *geheel onwaar* is. Er is nog niets besloten; en zoo al de Maskerade eenige dagen werd uitgesteld; (hetgeen echter nog onzeker is) zal zij toch in den loop der volgende week plaats hebben.

(*Leijdsche Courant*)

In het laatste gedeelte der voorgaande maand stierven bij den landman J. van Schie, onder Noordwijkerhout, twee koeijen en een stier aan stuipen en verlamming, terwijl dezelfde verschijnselen bij vier andere koeijen werden opgemerkt.

De oorzaak daarvan wordt na een grondig scheikundig onderzoek toegeschreven aan het onvoorzigtig gebruik van meststof uit Loodwit-Fabrieken afkomstig, die op het door die koeijen afgeweide land gebragt was.

'S GRAVENHAGE, 6 Junij. Men verneemt dat de ter aardebestelling van het stoffelijk overschot van wijlen Z. K. H. Prins Maurits aanstaanden Maandag zal plaats hebben.

— De Eerste Kamer der Staten-Generaal is bijeengeroepen om te vergaderen op Vrijdag 14 Junij e. k.

AMERSFOORT, 4 Junij. De donkere vooruitzigten van den landman zijn thans in blijde hoop en verwachting veranderd. Waarheen toch het oog zich wendt, aanschouwt het de weligste en vruchtbaarste akkers; de rogge heeft zich gunstig hersteld en kan niet tieriger staan en meer beloven; ook de boekweit heeft gunstig weder: hoogen wind met sterken nachtdauw; alleen in de appelboomen ontdekt men den worm in de vruchtknoppen, welke bijna alle worden doorgevreten en die afvallen; in de perenboomen vindt men ze minder; wordt overigens vervuld, hetgeen de kersenboomen dit jaar voorspellen, dan zal de kersenpluk zeer gunstig zijn.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 5 Junij. De huidige zitting der Wetgevende Vergadering was zeer onbelangrijk. Bourzat bragt eene petitie tegen de hervorming der kieswet ter tafel, en de Larochejacquelein diende elf petitien in, waarbij gevraagd werd een beroep op de natie te doen. Daarna heeft de Vergadering de derde beraadslaging over de zegelwet voortgezet, die na eenige onbeduidende discussien met 413 tegen 173 stemmen werd aangenomen. Een wetsontwerp betreffende eene belasting op de honden is met eene overgroote meerderheid verworpen. Ten slotte werd op voordragt van den generaal Baraguay d'Hilliers bepaald, het dekreet van 19 Julij 1848 nopens de polytechnische en militaire scholen in zoo verre te wijzigen, dat daarbij de toelagen aan die inrigtingen wederom zullen verstrekt worden.

— Het in de Vergadering van wege het Elysée, buiten medewerking der meerderheid gedane voorstel om de bezoldiging van den President der Republiek met 3 millioen fr. jaarlijks te vermeerderen en die aldus tot 3,600,000 frs. te brengen, heeft over het algemeen een zeer ongunstigen indruk gemaakt. Het schijnt, dat

veel moeite is aangewend om het voorstel ingetrokken te krijgen, doch dat dit alles niets heeft mogen baten. Men voorziet dat het voorstel onstuimige debatten, en welligt tweespalt in de ordelievende partij zal te weeg brengen.

De legitimist Leo de Laborde wil achter het voorstel gevoegd hebben: De leden der Vergadering genieten voortaan eene schadeloosstelling van 6000 fr. (thans kunnen zij op 9000 fr. rekenen); de Montagne verzet zich hier tegen, en eischt integendeel voor de leden 12,000 fr. In het voorbijgaan zij het gezegd, dat Louis Napoleon 1,500,000 fr. schuld heeft.

— De commissie over de perswet hield gisteren eene langdurige zitting. Morgen wordt het rapport in de Vergadering verwacht.

— Lord Normanby heeft heden met den min. Lahitte een langdurig onderhoud gehad, en daarna met Louis Napoleon, met wien hij zeer bevriend is.

— Men spreekt van een wetsontwerp, waarbij het voortaan zal verboden worden zich socialist te noemen.

— Heden heeft voor het geregtshof de zaak gediend van de *Presse*. Em. de Girardin is vrijgesproken, doch de drukker werd tot eene boete van 3000 fr. veroordeeld.

MADRID, 31 Mei. Eenige fondsenhouders hebben eene commissie uit hun midden benoemd ter verdediging hunner belangen. De fondsen blijven voortdurend rijzen.

— Volgens berigten uit Lissabon zal de behandeling der kieswet worden opgedragen aan eene gemengde commissie uit de beide Kamers. Het rapport der Pairskamer wil dat drukperszaken in appèl voor het Hoog Geregtshof zullen worden gebragt. Dit is ook het gevoelen der regering.

ENGELAND.

LONDEN, 4 Junij. In het Huis der Lords bragt lord Stanley heden de volgende resolutie ter tafel: »Ofschoon dit Huis erkent, dat het de pligt en het regt der regering was, aan de onderdanen van H. M. die in den vreemde vertoeven de volkomenste bescherming te verleenen, heeft het echter uit de overgelegde stukken gezien dat geldelijke vorderingen van eene twijfelachtige regtmatigheid en van een overdreven cijfer onlangs bij het Grieksche gouvernement zijn ingediend, en dat men zijn toevlugt heeft genomen tot dwangmiddelen, om daarvan de betaling te verkrijgen, welke maatregelen nadeelig hebben gewerkt op onze vriendschapsbetrekkingen met het Grieksche gouvernement en aan onze betrekkingen met andere mogendheden nadeel hadden kunnen berokkenen." Aanstaanden Vrijdag zal het Huis over deze resolutie beraadslagen.

In het Huis der Gemeenten vroeg Baillie aan den minister van binnenl. zaken, of het waar is, dat de vertegenwoordigers van Rusland en Oostenrijk geprotesteerd hebben tegen de handelwijze van de Britsche regering, en of deze beide gouvernementen te kennen gegeven hebben, dat zij aan Engelsche onderdanen het verlof onthouden zullen om in hun land te vertoeven, tenzij zij afstand doen van hunne regten als Britsche onderdanen. Lord Palmerston antwoordde dat Oostenrijk en Rusland verklaard hebben, dat zij er niet in kunnen bewilligen eene scherpe grenslijn te trekken tusschen de onderdanen van een land en de vreemdelingen die er wonen. Door dit eenigzins onbepaalde antwoord ontweek Lord Palmerston behendig de tot hem gerigte interpellatie.

— De vier aartsbisschoppen van Ierland, Mgrs. van Armagh, Cashel, Tuam en Dublin hebben het te houden nationaal concilie vastgesteld tegen 15 Aug. ek. te Thurles.

— Volgens berigten van Havana van 17 Mei heerschte er op Cuba veel bezorgdheid voor de onderneming van gen. Lopez. Sommigen beweren dat de Spaansche autoriteiten zeer wel in staat zullen wezen om den aanval te keer te gaan; anderen verzekeren daarentegen dat de onderneming van generaal Lopez veel kans van welslagen heeft. Het gerucht liep zelfs reeds dat Lopez zich te Cardenas, 30 mijlen van Havana, met 500 man ontscheept en zich van dit stadje heeft meester gemaakt.

DUITSCHLAND.

KEULEN, 6 Junij. Oostenrijk en Rusland hebben besloten, dat de in hunne landen zich ophoudende Engelschen zich zullen moeten onderwerpen aan de wetten der plaats van hun domicilie. Van wege Oostenrijk is hetzelfde te Parijs voorgeslagen, en bovendien zullen alle Duitsche Staten tot denzelfden maatregel worden uitgenoodigd. Dit zal een einde maken aan de menigvuldige Palmerstonades.

— De Koning van Saksen heeft den Landdag ontbonden en klaagt bitterlijk over deszelfs zamenstelling.

— De *staat van oorlog*, waarin Dresden geplaatst was, is weder opgeheven.

— Men schrijft uit Kassel dat de afgevaardigde Hekker als uitgever der *N. Hessische Ztg.* gedagvaard is, wegens een artikel, waarin het karakter der regering wordt aangeduid als een *Deficit* zoowel aan geld, als aan trouw, braafheid en eergevoel.

BERLIJN, 5 Junij. Z. M. de Koning heeft een rustigen nacht, vrij van pijn, doorgebragt. De zwelling aan den voet neemt voortdurend af en de genezing der wond gaat vooruit.

— Generaal v. Radowitz is benoemd tot lid voor het Vorsten-collegie voor Pruissen, en v. Sydow tot zijn plaatsvervanger.

WEENEN, 4 Junij. Het berigt, dat sedert een paar dagen de algemeene opmerkzaamheid zoo levendig bezig hield, namelijk het vertrek des keizers naar Warschau wordt heden door de bladen op officieuse wijze *tegengesproken*.

— De *Wiener Zeitung* bevat heden een half-officieel artikel, waarin vrij bitter geklaagd wordt over de handelwijze van de Unie-vorsten, die het verzoek van Oostenrijk, om afgevaardigden naar het *plenum* te Frankfort te zenden, met eene gelijkluidende nota als die van Pruissen beantwoord hebben.

— Te Inspruck is eene belasting op de honden vastgesteld. Zij bedraagt 2 fl. De honden moeten, voordat zij belast worden, voor eene kommissie verschijnen en slechts de jonge honden beneden de vier maanden zijn van de belasting vrijgesteld. Den belasten honden wordt een bewijs om den hals gehangen. Elke hond, waarvoor geene belasting betaald wordt, vervalt aan den vilder, en buitendien betaalt de eigenaar, zoo men hem kan vinden, driemaal het bedrag der belasting als boete.

ITALIE.

Z. H. heeft Dingsdag na Pinksteren vergezeld van een aantal Kardinalen en een aanzienlijke menigte Grootwaardigheidbekleeders de plegtige processie met het H. Sakrament gevolgd, welke dien dag in de St. Pieters-kerk gehouden is.

Mgr. Franzoni heeft uit zijn kerker aan de geestelijkheid van Geneve een brief van dankbetuiging gezonden wegens het adres van deelneming hem door die geestelijkheid toegezonden.

De *Armonia* van den 27 bevat over het proces en de veroordeeling van Mgr. den Aartsbisschop van Turijn de volgende bijzonderheden:

»Onder den verpletterenden indruk, dien het vonnis, waarbij de aartsbisschop van Turijn veroordeeld is, op ons heeft gemaakt, is het ons onmogelijk geweest een verslag van dit regtsgeding te geven. Wij zouden het gevoel dat ons beheerschte hebben niet kunnen bedwingen; wij hebben dus besloten het stilzwijgen te bewaren. Zichier nu het verhaal, dat wij aan onze lezers schuldig waren:

»Den 23 dezer was de audientie-zaal van het hof van appèl vol volk. De heer Massa van Saluzza vervulde den voorzitterszetel. Hij begon met te verklaren dat hem de keus tusschen twee middelen overbleef, namelijk of den Aartsbisschop met geweld voor de regtbank te voeren, of hem in zijne afwezigheid te vonnissen; dat men het laatste koos, vermits de Aartsbisschop besloten had geen woord uit te brengen, en zijne tegenwoordigheid alzoo voor het vonnis geen het minste licht zou verspreiden.

»Ten elf ure des morgens hield de secretaris voorlezing van den eisch en van de conclusie der Kamer van beschuldiging. Daarna gaf de president aan de gezwoornen kennis van den aard van het den Aartsbisschop van Turijn toegedichte misdrijf, wegens de verspreiding zijner circulaire. Vervolgens bragt de advokaat-fiskaal Persoglio de voorlezing van de stukken betreffende het proces ten einde en ontwikkelde de beschuldiging. Zijne redevoering rustte geheel op die valsche veronderstelling dat in Piemont de Staat atheïstisch is, of zoo hij Katholijk is, dat hij Katholijk is zonder Paus. De advokaat-fiskaal heeft geen oogenblik de wet Siccardi uit het oog verloren, maar hij zag daartegen geheel over het hoofd het Concilie van Trente. Hij zag in den Aartsbisschop van Turijn niets meer dan een eenvoudig burger; en heeft ook geweigerd den Aartsbisschop te zien.

»De redevoering van den heer Persoglio was niets dan eene aaneenschakeling van sophismen. Zoo haalde hij o. a. dezen text van den H. Paulus aan: *Weest aan de wetten onderdanig, niet uit geweld, maar uit overtuiging des harten.* Deze tekst nu strekt juist tot regtvaardiging des Aartsbisschops, want de Kerk heeft de magt om wetten te maken, en de Kerk heeft eene wet gemaakt, waarbij het aan geestelijken verboden is voor leeken-regtbanken te verschijnen. De Aartsbisschop heeft alzoo juist het voorschrift: *Legibus subditi estote* opgevolgd.

»Doch de redevoering van den advokaat-fiskaal Persoglio was meer nog dan sophistisch; zij was (hij vergeve ons de uitdrukking!) ter kwader trouw. De heer Persoglio poogde in de afwezigheid van den Aartsbisschop een bewijs voor zijne schuld te vinden, want zeide hij: *indien Mgr. Franzoni zich niet schuldig gevoelde, dan zou hij wel voor de regtbank verschenen zijn.* Even alsof de Aartsbisschop de redenen niet had uiteengezet waarom het hem juist onmogelijk was voor de regtbank te verschijnen; even alsof in de procès-acte zelve niet duidelijk voorlezing was gehouden van den brief, waarin de prelaat verklaart dat hij daartoe de toestemming des H. Vaders noodig heeft, en gevolgelijk een uitstel vraagt om den tijd te hebben die vergunning te verkrijgen. Met welk eene onbeschaamdheid durft alzoo de advokaat-fiskaal in 's Aartsbisschops stilzwijgen eene bekentenis van schuld zien?

»Mgr. de Aartsbisschop, die zich zelven in alle deelen is gelijk gebleven, heeft niet willen verdedigd worden; en wat meer is, hij heeft geweigerd het minste antwoord te geven aan den *ex officio* met die verdediging belasten advokaat. Echter heeft de advokaat Vigliani, wien de regtbank deze taak had opgedragen, zich daarvan naar zijn best vermogen gekweten. In de eerste plaats betoogde hij dat men den Aartsbisschop niet mogt beschuldigen van persdelict 1e omdat de circulaire niet verspreid is geworden, vermits zij bevorens in beslag is genomen; 2e omdat, bijaldien die verspreiding zelfs werkelijk had plaats gehad, dit niet voldoende zou zijn om het feit van publiciteit te constateeren in den zin van art. 13 der wet op de drukpers. De circulaires aan de bisschoppen werden nimmer als openbare geschriften aangemerkt; en dit is zoo waar, dat zij, ten tijde der censuur, daaraan nimmer onderworpen zijn geweest.

»Vervolgens bestreed de advokaat Vigliani punt voor punt de bewering van den advokaat-fiskaal. Uitgaande van het door dezen over het hoofd geziene beginsel, dat de katholijke godsdienst de godsdienst van den Staat is, herinnerde hij aan het bestaan der concordaten aangaande de zaak der geestelijke inkomsten, en toonde aan, dat de Aartsbisschop door middel zijner circulaire, den eerbied voor de wet met de inspraak des gewetens in overeenstemming bragt, en slechts eene eenvoudige instructie gegeven had, om de wijze te regelen, hoe de geestelijkheid zich te gedragen had, met naleving tevens van de wet van 9 April. De Aartsbisschop heeft geenszins tot opstand aangezet, maar wel heeft hij opgewekt om eene passive houding te bewaren, en om van een wettig middel, het protest namelijk, gebruik te maken.

»In Piemont, zoo ging de verdediger voort, bestaan overigens twee erkende autoriteiten; het burgerlijk en het geestelijk gezag; beide handelen uit eigen kracht, maar gemeenlijk vereenigd. Doch ingeval van eene botsing tusschen de godsdienstige overtuiging van eene klasse van burgers en het burgerlijk gezag; wie zal dan onderdoen? Moeten die burgers hunne innerlijke overtuiging ten offer brengen? Zal men hen moeten veroordeelen omdat zij een middel zoeken om die overtuiging tegen onderdrukking te vrijwaren?

»De bekwame verdediger verwierp daarop de domme beschuldiging, die tot walgens toe is herhaald door onze veeleer protestantschgezinde dan katholijke hedendaagsche staatkundigen, namelijk *dat de Paus een vreemd vorst is, en Mgr. de Aartsbisschop gevolgelijk de souvereiniteit der natie heeft geschonden*, door zich tot Rome te wenden ter bekoming van instructiën over het door de geestelijkheid betreffende de wet van 9 April te houden gedrag. Nadat de heer Vigliani dit ergerlijk sophisme had bestreden, maakte hij eene vergelijking tusschen het door het Turijnsche kabinet gehouden gedrag, en de houding in eene volmaakt gelijkvormige zaak, zeer onlangs aangenomen door het constitutioneele en protestantsche Pruissen. »Wat deed dat gouvernement," vroeg de verdediger, »toen het de katholijke Bisschoppen tot hunne geestelijken circulaires zag rigten, waarin zij hun verboden den eed op de constitutie te zweren, anders dan onder het voorbehoud *salvis ecclesiae juribus*? Heeft het de circulaires in beslag doen nemen? Heeft het de Bisschoppen laten arresteren? Integendeel: het heeft getracht met hen een vergelijk te treffen, en dit heeft het ook spoedig verkregen, tot aller bevrediging."

»Het is niet noodig te zeggen hoeveel indruk deze vergelijking tusschen de Protestantsche regering van Berlijn en het Katholijke gouvernement van Turijn, op de aanwezigen maakte; ieder meende toen dat de zaak van den Aartsbisschop reeds gewonnen was.

»Doch wij hebben het reeds gezegd, de bewijsgronden van Vigliani hebben weinig indruk gemaakt op den geest der gezwoornen, die — den Aartsbisschop hebben schuldig verklaard. Hij ondergaat thans de hem opgelegde straf in de citadel, die hij den 4 Junij met eer overladen weder zal verlaten.

»Wat doen intusschen de demokratische ministerieele bladen? Zij doen den waardigen Aartsbisschop hoon en bespotting aan, en vragen eene amnistie voor de tien muitelingen van Genua.

»Amnestie vragen zij voor mannen die het land in vuur en vlam gezet hebben en den Koning wilden onttroonen; maar zij eischen ketens voor een waardigen Prelaat, die zijn Koning lief heeft en voor hem bidt, en die zijn vaderland nooit anders dan talloze weldaden bewezen heeft. Ziedaar de leus van het meerendeel onzer dagbladen."

De Sardinische Kamer van afgevaardigden heeft den 29 Mei hare beraadslagingen over de begrooting voor het departement van buitenlandsche zaken geëindigd en dezelve goedgekeurd. Daarbij zijn voor dat departement voor 1850 toegestaan 3,429,014 lire, te weten 412,000

voor de centrale administratie, 871,000 voor de buitenlandsche gezantschappen, 486.000 voor de consulaten, en 1,614,009 voor de posterijen, waarvan het beheer in Sardinie met dat der buitenlandsche zaken vereenigd is.

De Koning en de Koningin van Sardinie werden den 1 dezer van hunne reis naar Savoije teruggebragt.

BELGIE.

BRUSSEL, 6 Junij. De aandacht is thans geheel gespannen op de verkiezingen, die in vollen gang zijn. Men is zeer benieuwd den uitslag daarvan te vernemen.

— Men verneemt dat de Belgische gezant te Rome, Henri de Brouckère, door Z. H. is benoemd tot grootkruis der orde van Gregorius de Groote.

STADSNIEUWS.

In de 211de Staats-Loterij, zijn in de 2e Klasse bij de 4e Trekking prijzen van f 1000 of daarboven te beurt gevallen aan N°. 15538 f 20,000, N°. 15561 en 15891 ieder f 1000.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 7 Junij

ONDERTROUWD (6 Junij): B. Ch. Leedeboer met J. W. Nachenius. - J. C. Marcus met L. G. Sluyter. - P. H. v. Leeuwen met G. G. H. Soff.

GETROUWD (6 Junij): A. J. Fedder met E. Mulder. - C. F. A. D. Haase met L. Benning. - J. Emmanuel met D. Serrisier. - A. W. van Eeghen met J. L. den Tex.

BEVALLEN (5 Junij): M. G. Reyffert, geb. Hendriks, D.

OVERLEDEN (3 Junij): S. J. Schut, wed. C. C. Kat, 74 j. — (5 Junij): H. A. Dresden, 12 j. - A. C. Bredius, 39 j.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

			6 JUNIJ 4½ u. gebl.	7 JUNIJ 4½ u.			gebl
NEDERL., Werkel. Sch. à	2½	pCt.	56 5/16	56¼	à	56⅜	
Dito Dito	3	»	66 3/16	66¼	·	66⅛	
Dito Dito	4	»	86⅝	86⅝	·	86 13/16	
Dito Obligatien O I.	4	»	85⅝		·		
Amortis. Syndic.	3½	»			·		
Handel-Maatschappij	4½	»			·		
Aand. Rijn-Spoorweg	»	»		90	·		
Aand. Holl. S. M.		»			·		
Obligatien	»	»		97½	·		
BELGIE, Obligation 1844	»	»			·		
Cert. bij de Belg. Bank	2½	»			·		
Dito bij Rotsch. en Volksv	»	»	47 9/16	47 9/16	·	47⅝	47 9/16
FRANKRIJK, Obligatien	3	»	53¼	53 7/16	·	53½	53 7/16
SPANJE bij *Ardoin* £ 85	5	»	12⅝	12 9/16	·	12⅝	
Dito Dito » 510	»	»	12 5/16	12⅞	·	12 13/16	
Dito Onbep. Stukken	»	»	12 3/16	12¼	·	12⅜	
Dito	3	»	37⅛	37¼	·	37⅛	
Dito Binnenl. 2400 P.	»	»	32⅜	32¼	·	32 5/16	32 5/16
Coup. *Ardoins*		»	7¾	7¾	·	7⅞	
Passive		»			·		
Fransche Uitgest.		»			·		
PORTUGAL te Londen 5 pCt. nu	4	»	35 13/16	35⅞	·	36⅛	36
Dito Dito	»	»	36 5/16	36 7/16	·	36½	36½
RUSL. bij *Hope* 1798 en 1816	5	»	104⅞	1.4¾	·	104⅞	
Dito Dito 1828 en 1829	»	»	104⅝		·		
Cert. bij d°. 1831 en 1833	»	»			·		
Dito bij *Hope*	4	»	86⅞	86¾	·		
Dito bij *Stieglitz en C°.*	»	»	85⅞	86	·		
Dito bij id. 5de Serie	4	»		85⅞	·		
Cert. te Hamburg	5	»			·		
Inschrijving in Assignat.	6	»	64¾		·		
Cert. van dito	»	»	64¾	64⅞	·		
POLEN, Aand. à fl. 500	4	»	144		·		
Dito met Lot » 300		»			·		
AMERIKA, Bank-Actiën		»	3 11/16	3⅝	·	3 11/16	
PRUISSEN, Aand. met Lot. R 50		f			·		
OOSTENRIJK, Metalliek	5	pCt.	78	76⅞	·	76¾	
Dito Nieuwe	2½	»	42	41¼	·	41⅜	
Dito Nieuwe	5	»	82¼	81¾	·	82	81¾
Ween. Bank bij *Goll en C.*	»	»			·		
Dito	4	»		67½	»		
Aand. met Loting fl. 500		f			·		
Nieuwe dito » 250		»	293		·		
NAPELS, Cert. *Lam en Bouwer*	3	pCt.			·		
BRAZILIE te Londen 1824	5	»	89½	89½	·		
Dito Leening 1843	5	»			·		
Dito £ 100		»			·		
PERU	4	»		76	»	76½	
MEXICO	5	»	29⅝	29 9/16	·	29 11/16	
VENEZUELA 6 pCt. nu	2¾	»	34	33¾	»		
NEW GRENADA 6 pCt nu	1½	»	18¾	18 13/16	»	19⅛	18 13/16
ECUADOR		»	3¼	3¼	»	3 5/16	
Coup. Ecuador		f			·		
GRIEKEN		»	4¾	4¾	·		

Peru uitg. 33⅜; Gren. uitg. 4 7/16, ½; 4½ pCt. Eng. Russen 94⅞.

Binnenl. fondsen over het geheel goed prijshoudend. 3 pCt. Fransche iets aangenamer. Van Spaansche fondsen bleven 3 pCt. Binnenl. na eene kleine vooruitgang weder nagenoeg als gisteren. Oostenrijksche wederom aangeboden en aanmerkelijk lager. Portugesche zeer vast. Russische bijkans onveranderd. Van Zuid-Amerik fondsen waren Grenadas ruim ¼ pCt. hooger; in de andere soorten was weinig variatie.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pc., Prolongatie 2½ pc., Disconto 2 pCt.

Wisselkoers.

2/m. Parijs 56⅜; Zigt Parijs 56¾; 2/m. Londen 12,02½; Zigt Londen 12,07½; 2/m. Hamburg 35⅞; Zigt Hamburg 35¼; 3/m. Lisbon 42¾; 3/m. Porto 42¾; 2/m. Petersburg 1,38.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 6 Junij. Belg. leen. 2½ pc. 50½; 5 pc. 98⅞; ... pc. —; Spanje Ard. 5 pc. 12⅞; Binnenl. 3 pc. 32⅝; Coupons —; Rom. Leening 78½.

PARIJS, 5 Junij. Fr 3 pc. 58,30; 4½ pc. 71,—; 5 pc. 93,90; Schatkistb.—; Bank-Actien 2262,50; Belg. 1840, 5 pc. 99⅛; 1842, 5 pc. 99⅛; 4½ pc. —; Spanje, Buitenl. 3 pc. 38½; Binnenl 3 pc. 33⅛; Piemont- Leen. 1834, 950; 1849, 940,—; Rom. Leen 77⅞.

MADRID, 31 Mei. Spanje 3 pc. 32⅜; id. 5 pc. 12 9/16; id. Uitgest. Sch. 3 1/16; id. Coupons 7⅛.

LONDEN, 5 Junij. Cons. kont. — a —; op tijd 96⅝ a 96¾, Braz. 87 a 88; 1829/39 86 a 87, 1843 85 a 86; Buenos-Ayros 52 a 54; Den. 3 pc. 72 a 74; N. L. 5 pc 98 a 98½; Nieuwe scrip 8½ a 9; Ecuad. 3¾ a 4; Gren. 18 a 18½; Uitgest 4 a 4¼; Mexico 31⅝ a 31⅞, Peru 4 pc. 76 a 76½; Uitg 33¼ a 33½; Grieken — a —; Port. 5 pc. 84 a 86; 4 pc. 33¾ a 34¼; 3 pc. 32½ a 33½; Rusl. 1822, 5 pc. 108 a 109; (N.) 4½ pc. 95⅞ a 96⅛; Spanje 5 pc. 17¼ a 17½; id. 3 pc. 37⅝ a 37⅞, id. Passive 3¾ a 3⅞; Holl. 2½ pc. 57 a 57½; id. 4 pc. 85¾ a 86¼; Ven. 33 a 34; Uitg. 12 a 12½; Belgie 4½ pc. — a —.

WEENEN, 4 Junij. Met. 5 pc 93⅜; 4½ pc. 81¾; Bank-Actiën 1068, goud 126¼; zilver 117¾.

BERLIJN, 5 Junij. Schuldbr. 3½ pc. 85½; Loten 103½; Rusl. bij Stiegl. 4 pc. —; Pools. 4 pc 78⅝; Loten fl. 200, 95½; id. fl. 300, 126½; id. fl. 500, 79⅝.

FRANKFORT, 5 Junij. Met. 5 pc. 79⅜; 4 pc. 61½; 2½ pc. 42; Bank-Actien 1085, Darmst. Lot. fl. 50, 74⅝; id. fl. 25; 26¾; Badensche Lot. fl. 50, 52⅜; id. fl. 35, 32; Nassaus. 24⅜; Holl. 2½ pc. 56; W. S. 4 pc. 86¼; Sijndic 3½ pc. 87¼.

PER DUIF. van de Nieuwe Rotterdamsche Courant.

BEURS VAN PARIJS, 6 Junij.

Fransche 5 pCt. 94,30; id. 3 pCt. 58,40; Spaansche Binnenl. 33; id. Buitenl. 38½.

MADRID, 1 Junij.

Spanje 5 pCt. 12⅝; id. 3 pCt. 32 1/16, ¼, ⅜; Coupons 7; Rentel. Schuld 3 1/16.

NIEUWSTIJDINGEN, BETREFFENDE INTRESTBETALINGEN, UITLOTINGEN, GELDLEENINGEN, ENZ.

PRIJZEN VAN COUPONS EN LOSBARE OBLIGATIEN.

Metalliek	f 23,55	a —	Pruissische	f 34⅝	a —
Napelsche	- 25,—	„ —	Spaansche	—,—	„ —
Div. in £St.	- 12,—	„ —	Hamb. Russ.	37⅛	„ —
Eng. Russen	- 12,—	„ —	Russ. in Z. R.	37⅛	„ —
Fransche	56¼	„ —	„ Pap. „	—.	„ —
Belgische	56¼	„ —	Pools. in Fl.	27⅞	„ —

HOLL. IJZEREN-SPOORWEG-MAATSCHAPPIJ.

1850.	Aantal Reizigers.	Opbrengst van Reizigers.	Opbrengst van Goederen, enz.	Totale Opbrengst.
In Januarij	49,604	f 41,893,35	f 17,528,23½	f 59,421,58½
Februarij	54,668	» 48,751,17½	» 12,162,05	» 60,913,22½
Maart	61,687	» 57,635,80	» 11,947,81½	» 69,583,61½
April	74,119	» 67,948,38½	» 12,242,34	» 80,190,72½
Mei	101,143	» 86,425,45	» 12,989,66	» 99,415,11
Totaal	341,221	f 302,654,16	f 66,870,10	f 369,524,26

NEDERL. RHIJN-SPOORWEG-MAATSCHAPPIJ.

1850.	Aantal Reizigers.	Opbrengst van Reizigers.	Opbrengst van Goederen, enz.	Totale Opbrengst.
In Januarij	19,849	f 24,726,73	f 13,904,47	f 38,631,20
Februarij	21,696	» 25,911,48	» 10,691,75	» 36,603,23
Maart	26,182	» 32,936,30	» 11,470,85	» 44,407,15
April	30,836	» 37,559,63½	» 10,058,08½	» 47,617,72
Mei	42,997	» 51,861,25	» 10,977,07	» 62,838,32
Totaal	141,560	f 172,955,39½	f 57,102,22½	f 230,097,62

HANDELSBERIGTEN.

ROTTERDAM, 6 Junij. Heden zijn uit de hand verkocht 25 v. Maryland Tabak per Richard Anderson, en 46 v. dito, per Leila. Van de geveilde 60 v. Virginie zijn 13 kavelingen verkocht tot 18¾ a 29¾ c. en 5 kavelingen opgehouden tot 18 a 22 c.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 7 Junij. Tarwe in een doen: 130 ℔ o. b. Poolss. f 280.

Rogge stil: 120 ℔ o. Pruissische f 150, bij gerijf.

Garst wat aangenamer: 113 ℔ j. Mannheimer f 133; 104 ℔ n. Vriess. Winter f 109.

Haver zonder handel.

Boekweit in een doen: 128 ℔ n. Gord. f 148.

Op 9 vaten Olie in April ek. 50; Sept., Oct. en Nov. 55½ ∾. *Lijnzaad* prijshoudend; 109 ℔ Riga f 250. In veiling 106/7 ℔ Libau f 7, 7½. *Raapolie* op 6/w. f 41; Vliegend f 41; 1°. Met ek. f 34½; Sept., Oct., Nov. en Dec. f 33¾. *Lijnolie* op 6/w. f 34¾; Vliegend f 33½. *Hennepolie* op 6/w. f 41; Vliegend f 40.

ROTTERDAM, 6 Junij. Rogge. 141/2 ℔ Archangel f 134. — Gerst 129, 130/2 ℔ n. Libau f 125, 126, te Delfshaven.

DELFT, 6 Junij. Heden zijn de prijzen der Boter alhier geweest: 1ste kwaliteit f 34 a 36; 2de kwaliteit f 28 a 33.

SCHIEDAM, 6 Junij. Rogge. 145/2 ℔ n. Libau f 148. — Gerst. 129/2 ℔ n. Libau f 125; 130/2 ℔ dito f 126. — Moutwijn per Ned. vat zonder fust f 10,25; Jenever f 13,75; Amst. Proef f 15,00, zonder de belasting.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 6 Junij. K. Poel, Thetis, Suriname. - L. J. Rieley, Elsinore, Baltimore. - O. E. Smith, Diana, (s) Londen. - R. Williams, Roscommon, (s.) id. - T. Armstrong, Peel, (s.) Leverpool. - T. R. Tarry, Gesina Jantina, Koningsbergen. - C. Lorentsen, Skulda, Drammen. - J. Helden, Alida, id. - C. Agerup, Providentia Arend, id.

HELVOET, 6 Junij. C. M. Olsen, Tannanger, Windau.

UITGEZEILD:

TEXEL, 6 Junij. D. Duinker, Orion, (s.) Londen. - H. L. Bakker, Tvende Brödren, Drammen. — Gisteren nog: J. Haijes, Lord John Russell, (s.) Londen.

HELVOET, 6 Junij. R. Fodringham, Marion, Grangemouth. - C. Wood, Arethusa, id. - C. Robinson, Merchant Packet, Newcastle. - F. F. Beck, Friedrich, Archangel.

CARGA-LIJSTEN.

AMSTERDAM.

TORRAVECCHIA, Bok, de Jager: 1 lading Zout, Order.

LIBAU, Bonjer, Geertruida: 1920 tzw. Slaglijnzaad, Wed. J. d'Arripe en Comp.

CHRISTINASTAD, Ekman, Minna 904 ton Teer, 279 dozijn Deelen, 88 dozijn Handspaken, 26 ton Lijnzaad, Ebeling en Brandt; 400/1, 100/2 tonnen Teer, Broms en Comp.

HELSINGFORS, Illman, Andreas: 1 lading Deelen, 4 last lijnzaad, 1 last Hennepzaad, Gebr. Hoogland.

KONINGSBERGEN, Duit, Fennegina: 1 lading Rogge, Order.

KONINGSBERGEN, Hensema, Ida Beerendina: 75 last Rogge. Order.

PILLAU, Pychel, Wlademir: 62 last Rogge, L. Hoyack en Comp.

HAMBURG, Nauta, Sara: 30 last Rogge, L. Hoyack en Comp.

SCHEEPS-VRACHTEN.

MEMEL, 28 Mei. Naar Amsterdam en Zaandam, f 18 voor Rogge, f 18 voor Zaad; naar Antwerpen, f 15 voor Hout.

KONINGSBERGEN, 4 Junij. Naar Amsterdam, f 20 voor Rogge.

DANTZIG, 1 Junij. Naar Amsterdam, f 16½, naar Harlingen, f 15½, beide voor Hout.

RIVIER-VAART.

AMSTERDAM, 7 Junij, in lading naar

Keulen H. Wieler, die Gute Hoffnung.

KEULEN, 6 Junij in lading naar:

Amsterdam Kapt. Willms Köln N°. 20.

Rotterdam „ Scholwerth „ „ 27.

KEULEN, 5 Junij aangekomen:

Kapt.	D. Hogewegh	van Amsterdam	met	2974 Ctn.
„	De Ruijter	„ „	„	2861 „
„	Scholten	„ Rotterdam	„	2323 „
„	Kalfs	„ „	„	3009 „
„	J. Brillmeijer	„ „	„	5389 „

Rijnhoogte KEULEN, 6 Junij 8 vt. 9 dm.

ADVERTENTIEN.

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker ...